

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2012. gada 15. martā*

Patērētāju tiesību aizsardzība — Patēriņa kredītligums — Gada procentu likmes kļūdaina norāde — Negodīgas komercprakses un negodīgu noteikumu ietekme uz līguma spēkā esamību kopumā

Lieta C-453/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam *Okresný súd Prešov* (Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 31. augustā un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 16. septembrī, tiesvedībā

Jana Pereničová,

Vladislav Perenič

pret

SOS financ spol. s r. o.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerālvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],

sekretāre K. Štranca-Slavičeka [*K. Sztranc-Sławiczek*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 15. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *J. Pereničová* un *V. Perenič* vārdā – *I. Šafranko* un *I. Motyka*, advokāti,
- Slovākijas Republikas vārdā – *B. Ricziová*, pārstāve,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,
- Spānijas valdības vārdā – *F. Díez Moreno*, pārstāvis,
- Austrijas valdības vārdā – *C. Pesendorfer*, pārstāve,
- Eiropas Komisijas vārdā – *G. Rozet*, *A. Tokár* un *M. Owsiany-Hornung*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2011. gada 29. novembrī tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 29. lpp.) 6. panta 1. punktu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“Negodīgas komercprakses direktīva”) (OV L 149, 22. lpp.), noteikumus, kā arī par to, kā Direktīvas 2005/29 piemērošana varētu ietekmēt Direktīvu 93/13.
- 2 Šis lūgums radās tiesvedībā starp *J. Pereničová* un *V. Perenič* un *SOS financ spol. s r. o.* (turpmāk tekstā – “SOS”), kas nav kredītiestāde un kas izsniedz patēriņa kredītus saistībā ar kredītligumu, kas noslēgts starp ieinteresētajām personām un šo sabiedrību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

Direktīva 93/13

- 3 Direktīvas 93/13 septītajā, sešpadsmitajā, divdesmitajā un divdesmit pirmajā apsvērumā ir paredzēts:

“tā kā preču un pakalpojumu pārdevējiem tādējādi tiks palīdzēts pārdot preces un piegādāt pakalpojumus gan pašā to dalībvalstī, gan arī iekšējā tirgū; tā kā ar to tiks sekmēta konkurence, tādējādi veicinot Kopienas pilsoņiem kā patērētājiem pieejamo izvēli;

[..]

tā kā [..], novērtējot godprātību, jāpievērš īpaša uzmanība pušu pozīcijām pie līguma slēgšanas attiecībā uz to, vai patērētājs kaut kādā veidā ticis mudināts piekrist noteikumiem un vai preces vai pakalpojumi tikuši pārdoti vai piegādāti pēc patērētāja īpaša pasūtījuma; tā kā pārdevēju vai piegādātāju var uzskatīt par godprātīgu, ja tas izturas godīgi un līdzvērtīgi pret otru līguma pusi, kuras likumīgās intereses tam jāņem vērā;

[..]

tā kā līgumus būtu jāstāda vienkāršā, skaidri saprotamā valodā, patērētājam būtu jādod iespēja faktiski izskatīt visus noteikumus [..].

tā kā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka negodīgus noteikumus neizmanto līgumos, ko pārdevējs vai piegādātājs slēdz ar patērētāju, un gadījumos, ja šādus noteikumus tomēr izmanto, tie nav patērētājam saistoši, bet līgums uz tiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.”

4 Atbilstoši Direktīvas 93/13 3. pantam:

“1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem.”

5 Šīs direktīvas 4. pantā ir paredzēts:

“1. [..] līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.

2. Noteikumu negodīguma novērtējums neattiecas ne uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, ne arī ar cenas un atlīdzības atbilstīgumu pakalpojumiem vai precēm, kas par to saņemtas, ciktāl šie noteikumi ir vienkāršā, skaidri saprotamā valodā.”

6 Minētās direktīvas 5. pantā ir noteikts:

“Līgumos, kuros visi vai atsevišķi patērētājam piedāvāti noteikumi ir rakstveidā, šiem noteikumiem vienmēr jābūt sastādītiem vienkāršā, skaidri saprotamā valodā. Ja rodas šaubas par kāda noteikuma nozīmi, priekšroka dodama interpretācijai, kas ir vislabvēlīgākā patērētājam. [..]”

7 Saskaņā ar tās pašas direktīvas 6. pantu:

“1. Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem.

[..]”

8 Direktīvas 93/13 8. pantā ir minēts:

“Dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni.”

9 Direktīvas 93/13 pielikumā ir uzskaitītas tās 3. panta 3. punktā minētie noteikumi:

“1. Noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir šādas:

[..]

i) neatgriezeniski saistīt patērētāju ar noteikumiem, ar kuriem tam nav bijusi reāla iespēja iepazīties pirms līguma slēgšanas;

[..]”

Direktīva 2005/29

10 Direktīvas 2005/29 2. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“Šajā direktīvā:

[..]

c) “produkts” ir jebkura prece vai pakalpojums, tostarp nekustams īpašums, tiesības un pienākumi;

d) “uzņēmēja komercprakse attiecībā pret patērētājiem” (turpmāk – arī “komercprakse”) ir jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība, kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem;

e) “būtiski kropļot patērētāju saimniecisko rīcību” nozīmē izmantot komercpraksi, lai būtiski mazinātu patērētāja spējas pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, tādējādi liekot patērētājam pieņemt tādus lēmumus par darījuma veikšanu, kādus viņš citādi nebūtu pieņēmis;

[..]

k) “lēmums veikt darījumu” ir jebkurš patērētāja pieņemts lēmums par to, vai, kā un pēc kādiem noteikumiem veikt pirkumu, vai veikt pilnus vai daļējus maksājumus, paturēt produktu vai no tā atbrīvoties, vai attiecībā uz to izmantot līgumtiesības, neatkarīgi no tā, vai patērētājs nolemj rīkoties vai no rīcības atturēties;

[..].”

11 Šīs direktīvas 3. pantā ir minēts:

“1. Šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem, kā izklāstīts 5. pantā, pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā.

2. Šī direktīva neskar līgumtiesības un jo īpaši noteikumus par līguma spēkā esamību, tā veidošanu vai sekām.

[..]

4. Ja šī direktīva un citi Kopienas noteikumi, kas reglamentē konkrētus negodīgas komercprakses aspektus, nonāk pretrunā, priekšroku dod minētajiem citiem Kopienas noteikumiem, un tos piemēro attiecībā uz šiem konkrētiem aspektiem.

5. Dalībvalstis sešus gadus pēc 2007. gada 12. jūnija drīkst šīs direktīvas jomā turpināt piemērot savus noteikumus, ar ko paredz vairāk ierobežojumu vai prasību, salīdzinot ar šo direktīvu, un ar ko īsteno direktīvas, kurās ietvertas minimālās saskaņošanas klauzulas. Šiem pasākumiem jābūt būtiski nepieciešamiem, lai pienācīgi aizsargātu patērētājus pret negodīgu komercpraksi, un tiem jābūt samērīgiem ar šo sasniedzamo mērķi. [..]”

12 Minētās direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

“1. Negodīga komercprakse ir aizliegta.

2. Komercprakse ir negodīga, ja:

a) tā ir pretrunā profesionālās rūpības prasībām,

un

b) tā attiecībā uz produktu būtiski kropļo vai var būtiski kropļot tā vidusmēra patērētāja saimniecisko rīcību, kuru produkts sasniedz vai kuram tas adresēts, vai vidusmēra grupas pārstāvja saimniecisko rīcību attiecībā uz produktu, ja komercprakse ir vērsta uz īpašu patērētāju grupu.

3. Tādu komercpraksi, kas var būtiski kropļot tikai precīzi nosakāmas patērētāju grupas saimniecisko rīcību, kuri garīgu vai fizisku traucējumu, vecuma vai lētticības dēļ ir īpaši neaizsargāti pret tādu praksi vai attiecīgo produktu, tādējādi, ka varētu saprātīgi paredzēt, ka tirgotājam tas būtu bijis jāprognozē, vērtē no tādas grupas vidusmēra pārstāvja viedokļa. [..]

4. Jo īpaši komercprakse ir negodīga, ja:

a) tā maldina, kā izklāstīts 6. un 7. pantā,

vai

b) tā ir agresīva, kā izklāstīts 8. un 9. pantā.

[..]”

13 Atbilstoši tās pašas direktīvas 6. pantam:

“1. Komercpraksi uzskata par maldinošu, ja tajā sniedz nepareizu informāciju un tādēļ tā ir nepatiesa vai ja tā jebkādā veidā, tostarp vispārējā sniegumā, maldina vai var maldināt vidusmēra patērētāju, pat ja informācija ir faktiski pareiza, attiecībā uz vienu vai vairākiem šeit turpmāk uzskaitītajiem elementiem un jebkādā gadījumā liek vai var likt patērētājam pieņemt lēmumu veikt darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

[..]

d) cena vai cenas aprēķināšanas veids vai konkrēta cenas atvieglojuma esamība;

[..].”

14 Direktīvas 2005/29 7. pantā ir minēts:

“1. Komercpraksi uzskata par maldinošu, ja, attiecībā uz tās faktiem, ņemot vērā visas īpašības un apstākļus un saziņas līdzekļa nepilnības, tā noklusē būtisku informāciju, kas vidusmēra patērētājam ir vajadzīga, lai varētu pieņemt uz informāciju balstītu lēmumu, un tādējādi vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis.

2. Par maldinošu noklusēšanu arī uzskata gadījumus, ja tirgotājs, ņemot vērā 1. punktā aprakstīto, tajā minēto būtisko informāciju slēpj vai sniedz neskaidri, nesaprotami, divdomīgi vai nepiemērotā laikā vai nenorāda uz komercprakses komercnolūku, ja tas jau no konteksta nav skaidrs, un ja tas jebkurā no minētajiem gadījumiem liek vai var likt vidusmēra patērētājam pieņemt tādu lēmumu par darījuma veikšanu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis.

[..]”

15 Šīs direktīvas 11. pantā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina piemērotus un efektīvus līdzekļus, lai apkarotu negodīgu komercpraksi nolūkā nodrošināt šīs direktīvas prasību ievērošanu patērētāju interesēs.

[..]”

16 Saskaņā ar minētās direktīvas 13. pantu:

“Dalībvalstis nosaka sankcijas gadījumiem, kad tiek pārkāpti šīs direktīvas piemērošanai pieņemtie valsts noteikumi, un veic visus vajadzīgus pasākumus, lai nodrošinātu šo sankciju piemērošanu. Šādām sankcijām jābūt efektīvām, samērīgām un preventīvām.”

Valsts tiesiskais regulējums

17 Slovākijas Civillikuma 52. pantā ir noteikts:

“1) “Ar patērētāju noslēgts līgums” ir jebkurš līgums neatkarīgi no tā juridiskās formas, kas ir noslēgts starp pakalpojuma sniedzēju un patērētāju.

2) Ar patērētāju noslēgta līguma noteikumi, kā arī visi citi noteikumi, kas regulē tiesiskās attiecības, kurās ir iesaistīts patērētājs, vienmēr ir piemērojami tādējādi, lai tie būtu labvēlīgi patērētājam, kas ir līguma puse. Nolīgumi vai līgumiskas vienošanās, kuru saturs vai mērķis ir apiet šos noteikumus, nav spēkā.

[..]

4) “Patērētājs” ir jebkura fiziska persona, kas ar patērētāju noslēgta patēriņa līguma noslēgšanā un izpildē nerīkojas savas komercdarbības vai citādas ekonomiskas darbības ietvaros.”

18 Civillikuma 53. pantā ir paredzēts:

“1) Ar patērētāju noslēgtos līgumos nedrīkst būt ietverti noteikumi, kuri rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kaitējot patērētājam (negodīgi noteikumi). Par negodīgu neuzskata līguma noteikumu par galveno izpildes priekšmetu un cenas atbilstību, ja šis noteikums ir formulēts precīzi, skaidri un saprotami vai ja par negodīgo noteikumu ir notikusi individuāla vienošanās.

[..]

4) Par negodīgiem noteikumiem ar patērētāju noslēgtos līgumos uzskata it īpaši tādus noteikumus, ar kuriem:

[..]

k) patērētājam kā sods par pienākumu neizpildi tiek uzlikts maksāt naudas sodu nesamērīgi lielas summas apmērā,

[..]

5) Ar patērētāju noslēgtos līgumos ietverti negodīgi noteikumi nav spēkā.”

19 Likuma Nr. 258/2001 par patēriņa kredītiem 4. pantā ir paredzēts:

“1) Patēriņa kredīta līgums ir noslēdzams rakstveidā, citādi tas nav spēkā, un patērētājs saņem vienu tā eksemplāru.

2) Patēriņa kredīta līgumā bez vispārīgajiem noteikumiem ir jānorāda:

[..]

j) gada procentu likme un patērētāja kopējās ar kredītu saistītās izmaksas, kas aprēķinātas, izmantojot līguma noslēgšanas brīdī spēkā esošos datus,

[..]

Ja patērētāja kredīta līgumā nav norādīti 2. punkta j) apakšpunktā norādītie dati, piešķirtais kredīts tiek uzskatīts par atbrīvotu no procentiem un izmaksām.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 20 Ar savu prasību prasītāji pamatlietā iesniedzējtiesai lūdz atzīt par spēkā neesošu kredītlīgumu, ko tie noslēdza ar SOS, kas nav kredītiestāde un kas piešķir patērētāja kredītus uz standartlīguma pamata. No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pamatlietā aplūkotais kredīts prasītājiem ticis piešķirts 2008. gada 12. martā.
- 21 Saskaņā ar šo līgumu SOS piešķir prasītājiem kredītu SKK 150 000 (EUR 4 979) apmērā, kas bija jāatmaksā, veicot 32 ikmēneša maksājumus SKK 6 000 (EUR 199) apmērā, kam pievienots vēl trīsdesmit trešais maksājums piešķirtā kredīta summas apmērā. Tādējādi prasītājiem bija kopā jāatmaksā SKK 342 000 (EUR 11 352).
- 22 Gada procentu likme minētajā līgumā tika noteikta 48,63 %, lai gan saskaņā ar iesniedzējtiesas veikto aprēķinu tā faktiski ir 58,76 %, jo SOS savā aprēķinā netika iekļāvusi maksu par kredīta piešķiršanu.
- 23 Tāpat no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka pamatlietā aplūkotajā līgumā bija iekļauti vairāki prasītājiem nelabvēlīgi noteikumi.
- 24 Iesniedzējtiesa norāda, ka īstermiņa kredītlīguma atzišana par spēkā neesošu visā tā kopumā, pamatojoties uz dažu šo noteikumu negodīgo raksturu, esot prasītājiem izdevīgāka nekā šo minētā līguma godīgo noteikumu atstāšana spēkā. Faktiski pirmajā minētajā gadījumā attiecīgajiem patērētājiem esot jāmaksā tikai nokavējuma procenti pēc likmes 9 %, nevis jāsedz visi ar kredīta piešķiršanu saistītie izdevumi, kas esot daudz lielāki nekā šie procenti.
- 25 Uzskatīdama, ka lietas iznākums ir atkarīgs no atbilstošu Savienības tiesību normu interpretācijas, *Okresný súd Prešov* (Presovas apgabaltiesa) nolēma apturēt tiesvedību un Tiesai uzdot šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai patērētāja aizsardzības apmērs atbilstoši Direktīvas 93/13 [..] 6. panta 1. punktam ir tāds, ka gadījumā, kad ir atklāti negodīgi līguma noteikumi, var uzskatīt, ka līgums kopumā nav saistošs patērētājam, ja tas ir izdevīgāk patērētājam?
- 2) Vai kritēriji, pēc kuriem nosaka negodīgu komercpraksi atbilstoši [..] Direktīvai 2005/29 [..], ir tādi, kas ļauj uzskatīt, ka tad, ja uzņēmējs līgumā ir minējis gada procentu likmi, kas ir zemāka nekā reālā likme, šādu uzņēmēja rīcību attiecībā pret patērētāju var atzīt par negodīgu komercpraksi? Vai gadījumā, ja ir konstatēta negodīga komercprakse, Direktīva 2005/29 [..] atzīst, ka tas ietekmē kredītlīguma spēkā esamību un Direktīvas 93/13 4. panta 1. punkta un 6. panta 1. punkta mērķa sasniegšanu, ja līguma spēkā neesamība ir izdevīgāka patērētājam?”

Prejudiciālie jautājumi

Par pirmo jautājumu

- 26 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to valstu tiesām tiek ļauts izlemt gadījumos – kad tās konstatē starp pārdevēju un patērētāju noslēgtā līgumā ietvertu negodīgu noteikumu esamību –, ka līgums tā kopumā patērētājam nav saistošs, ja tas ir izdevīgāk patērētājam.

- 27 Lai atbildētu uz šo jautājumu, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar Direktīvu 93/13 ieviestā aizsardzības sistēma balstās uz ideju, ka patērētājs salīdzinājumā ar pārdevēju vai piegādātāju atrodas nelabvēlīgākā situācijā gan attiecībā uz iespēju risināt sarunas, gan attiecībā uz informētības līmeni; tā rezultātā patērētājs pievienojas pārdevēja vai piegādātāja iepriekš izstrādātajiem noteikumiem bez iespējas ietekmēt to saturu (skat. 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-168/05 *Mostaza Claro*, Krājums, I-10421. lpp., 25. punkts, 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-243/08 *Pannon GSM*, Krājums, I-4713. lpp., 22. punkts, un 2009. gada 6. oktobra spriedumu lietā C-40/08 *Asturcom Telecomunicaciones*, Krājums, I-9579. lpp., 29. punkts).
- 28 Ņemot vērā šādu nelabvēlīgāku situāciju, Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir paredzēts pienākums dalībvalstīm paredzēt to, ka negodīgi noteikumi “atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam”. No judikatūras izriet arī, ka šī ir imperatīvā norma, kas vērsta uz to, lai formālo līdzsvaru, ko līgums nodibina starp līgumslēdzēju pušu tiesībām un pienākumiem, aizstātu ar reālu līdzsvaru, kas var atjaunot minēto pušu vienlīdzību (skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Mostaza Claro*, 36. punkts, lietā *Asturcom Telecomunicaciones*, 30. punkts, un 2010. gada 9. novembra spriedumu lietā C-137/08 *VB Pénzügyi Lízing*, Krājums, I-10847. lpp., 47. punkts).
- 29 Attiecībā uz līguma noteikumu negodīgā rakstura atzišanas nozīmi jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta beigu daļu minētais “līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem”.
- 30 Šādā situācijā minētajai tiesai, kas konstatē līguma noteikumu negodīgo raksturu, saskaņā ar Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu ir jāizdara visi secinājumi, kas no tā izriet saskaņā ar valsts tiesībām, lai nodrošinātu, ka šis noteikums šim patērētājam nav saistošs (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Asturcom Telecomunicaciones*, 58. un 59. punkts, kā arī 2010. gada 16. novembra rīkojumu lietā C-76/10 *Pohotovost*, Krājums, I-11557. lpp., 62. punkts), un jāizvērtē, vai attiecīgais līgums var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem (skat. iepriekš minēto rīkojumu lietā *Pohotovost*, 61. punkts).
- 31 Faktiski – kā tas izriet no šī sprieduma 28. punktā minētās judikatūras un kā savu secinājumu 63. punktā norāda ģenerālvokāte – Savienības likumdevēja mērķis Direktīvas 93/13 ietvaros ir radīt līdzsvaru līgumslēdzēju pušu starpā, principā saglabājot līguma spēkā esamību kopumā, nevis izbeigt visu to līgumu darbību, kuros ir ietverti negodīgi noteikumi.
- 32 Attiecībā uz kritērijiem, kas ļauj izvērtēt, vai līgums faktiski var turpināt pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem, ir jānorāda, ka gan Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta teksts, gan ar komercdarbības tiesisko drošību saistītās prasības liecina par objektīvu pieeju šīs tiesību normas interpretēšanā tādējādi – kā savu secinājumu 66.–68. punktā norāda ģenerālvokāte –, ka vienas līgumslēdzējas puses – šajā gadījumā patērētāja – situācija nebūtu jāuzskata par noteicošo kritēriju, kas izšķir paša līguma turpmāko likteni.
- 33 Tādējādi Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka, izvērtējot to, vai līgums, kurā ietverts viens vai vairāki negodīgi noteikumi, var turpināt būt spēkā bez šiem noteikumiem, tiesa, kas izskata lietu, var balstīties tikai uz minētā līguma atcelšanas pilnībā iespējami labvēlīgo raksturu no patērētāja viedokļa.
- 34 Pēc šī secinājuma tomēr ir jānorāda, ka ar Direktīvu 93/13 ir veikta tikai daļēja un minimāla tādu valsts tiesību aktu saskaņošana, kas attiecas uz negodīgiem noteikumiem, atzīstot tomēr dalībvalstīm iespēju patērētājiem nodrošināt augstāku aizsardzības līmeni, nekā tajā ir paredzēts. Tā minētās direktīvas 8. pantā skaidri ir paredzēta iespēja dalībvalstīm “pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni” (skat. 2010. gada 3. jūnija spriedumu lietā C-484/08 *Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid*, Krājums, I-4785. lpp., 28. un 29. punkts).

- 35 Tādējādi ar Direktīvu 93/13 tiek pieļauts, ka dalībvalsts, ievērodama Savienības tiesības, savā valsts tiesiskajā regulējumā paredz atzīt par spēkā neesošu pilnībā starp pārdevēju un patērētāju noslēgtu līgumu, kurā ir viens vai vairāki negodīgi noteikumi, ja izrādās, ka tas patērētājam var nodrošināt labāku aizsardzību.
- 36 Ņemot vērā šos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, izvērtējot, vai līgums, kuru pārdevējs noslēdzis ar patērētāju un kurā ir viens vai vairāki negodīgi noteikumi, turpina būt spēkā bez minētajiem noteikumiem, tiesai, kas izskata lietu, nav jābalstās tikai uz attiecīgā līguma atcelšanas pilnībā iespējami izdevīgo raksturu no vienas līgumslēdzējas puses – šajā gadījumā patērētāja – viedokļa. Visādā ziņā ar šo direktīvu tiek pieļauts, ka dalībvalsts, ievērodama Savienības tiesības, savā valsts tiesiskajā regulējumā paredz atzīt par spēkā neesošu pilnībā starp pārdevēju un patērētāju noslēgtu līgumu, kurā ir viens vai vairāki negodīgi noteikumi, ja izrādās, ka tas patērētājam var nodrošināt labāku aizsardzību.

Par otro jautājumu

- 37 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai patēriņa kredītlīgumā norādītā gada procentu likme, kas ir zemāka nekā reālā likme, ir uzskatāma par negodīgu komercpraksi Direktīvas 2005/29 izpratnē. Apstiprinošas atbildes uz šo jautājumu gadījumā Tiesai tiek jautāts par to, kas no šāda secinājuma ir jāizsecina, lai izvērtētu līguma noteikumu negodīgo raksturu, ņemot vērā Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktu, kā arī izvērtējot minētā līguma spēkā esamību kopumā, ņemot vērā šīs minētās direktīvas 6. panta 1. punktu.
- 38 Lai atbildētu uz otro jautājumu, vispirms ir jāatgādina, ka Direktīvas 2005/29 2. panta d) punktā, izmantojot īpaši plašu formulējumu, komercdarbības jēdziens ir definēts kā “jebkura tirgotāja veikta darbība, noklusējums, uzvedība vai apgalvojums, komerciāls paziņojums, tostarp reklāma un tirgdarbība [mārketing], kas ir tieši saistīta ar produkta popularizēšanu, pārdošanu vai piegādi patērētājiem” (2010. gada 14. janvāra spriedums lietā C-304/08 *Plus Warenhandelsgesellschaft*, Krājums, I-217. lpp., 36. punkts, un 2010. gada 9. novembra spriedums lietā C-540/08 *Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag*, Krājums, I-10909. lpp., 17. punkts).
- 39 Tālāk atbilstoši Direktīvas 2005/29 3. panta 1. punktam, to lasot kopā ar 2. panta c) punktu, šī direktīva attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi attiecībā pret patērētājiem pirms komercdarījuma, kas attiecas uz kādu produktu, pēc tā un tā laikā. Saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 4. punktu negodīga it īpaši ir maldinoša komercprakse.
- 40 Visbeidzot, kā izriet no Direktīvas 2005/29 6. panta 1. punkta, komercpraksi uzskata par maldinošu, ja tajā sniedz nepareizu informāciju un tādēļ tā ir nepatiesa vai ja tā jebkādā veidā, tostarp vispārējā sniegumā, maldina vai var maldināt vidusmēra patērētāju, pat ja informācija ir faktiski pareiza, attiecībā uz vienu vai vairākiem šī 6. panta 1. punktā uzskaitītajiem elementiem un jebkādā gadījumā liek vai var likt patērētājam pieņemt lēmumu veikt darījumu, kādu viņš citādi nebūtu pieņēmis. Šo šajā tiesību normā minēto elementu starpā ir atrodama cena vai cenas aprēķināšanas veids.
- 41 Tāda kā pamatlietā aplūkotā komercprakse, kas izpaužas kā zemākas nekā reālā gada procentu likmes kredītlīgumā norāde, ir nepareiza informācija par kredīta kopējām izmaksām un tādējādi arī par Direktīvas 2005/29 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā minēto cenu. Tā kā šādas gada procentu likmes norāde vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis, kas jāizvērtē valsts tiesai, šī kļūdainā informācija ir jākvalificē kā “maldinoša” komercprakse atbilstoši šīs direktīvas 6. panta 1. punktam.
- 42 Attiecībā uz šī secinājuma ietekmi uz minētā līguma noteikumu negodīgā rakstura vērtējumu, ņemot vērā Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktu, ir jānorāda, ka šajā tiesību normā īpaši plaši ir definēti kritēriji, kas pieļauj šādu vērtējumu, skaidri un gaiši ietverot “visus apstākļus” līguma slēgšanas brīdī, kas ar to saistīti.

- 43 Šajos apstākļos – kā to secinājumu 125. punktā ir norādījusi ģenerālvokāte – secinājums par komercprakses negodīgo raksturu ir viens no elementiem, uz kuriem kompetentā tiesa var balstīt savu vērtējumu par līguma noteikumu negodīgo raksturu atbilstoši Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktam.
- 44 Tajā pašā laikā šis nav elements, lai automātiski un tikai ar tā palīdzību pierādītu strīdīgo līguma noteikumu negodīgo raksturu. Faktiski iesniedzējtiesai būtu jāpauž viedoklis par Direktīvas 93/13 3. un 4. pantā minēto vispārīgo kritēriju piemērošanu atsevišķam noteikumam, kas ir jāizvērtē atkarībā no konkrētā gadījuma apstākļiem (šai ziņā skat. 2004. gada 1. aprīļa spriedumu lietā *C-237/02 Freiburger Kommunalbauten*, *Recueil*, I-3403. lpp., 19.–22. punkts; iepriekš minētos spriedumus lietā *Pannon GSM*, 37.–43. punkts; lietā *VB Pénzügyi Lízing*, 42. un 43. punkts, kā arī iepriekš minēto rīkojumu lietā *Pohotovost*, 56.–60. punkts).
- 45 Attiecībā uz secinājumiem, kas jāizdara no atzinuma, ka kļūdainas gada procentu likmes norāde ir negodīga komercprakse, lai, ņemot vērā Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktu, izvērtētu attiecīgā līguma spēkā esamību pilnībā, pietiek norādīt, ka Direktīva 2005/29 saskaņā ar tās 3. panta 2. punktu neskar līgumtiesības un jo īpaši noteikumus par līguma spēkā esamību, tā veidošanu vai sekām.
- 46 Tādējādi secinājums par komercprakses negodīgo raksturu tieši neietekmē jautājumu par to, vai līgums ir spēkā atbilstoši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam.
- 47 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka tāda kā pamatlietā minētā komercprakse, kas izpaužas kā zemākas nekā reālā gada procentu likmes norāde kredītlīgumā, ir kvalificējama kā “maldinoša” Direktīvas 2005/29 6. panta 1. punkta izpratnē, ja tā vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis. Valsts tiesai ir jāizvērtē, vai tas tā ir pamatlietā. Secinājums par šādas komercprakses negodīgo raksturu ir viens no elementiem, uz kuriem tiesa saskaņā ar Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktu var balstīt savu vērtējumu par līguma noteikumu par aizdevuma patērētājam izmaksām negodīgo raksturu. Savukārt šāds secinājums tieši neietekmē vērtējumu atbilstoši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam par noslēgtā kredītlīguma spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 1993. gada 5. aprīļa Direktīvas 93/13/EK par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, izvērtējot, vai līgums, kuru pārdevējs noslēdzis ar patērētāju un kurā ir viens vai vairāki negodīgi noteikumi, turpina būt spēkā bez minētajiem noteikumiem, tiesai, kas izskata lietu, nav jābalstās tikai uz attiecīgā līguma atcelšanas pilnībā iespējami izdevīgo raksturu no vienas līgumslēdzējas puses – šajā gadījumā patērētāja – viedokļa. Visādā ziņā ar minēto direktīvu tiek pieļauts, ka dalībvalsts, ievērodama Savienības tiesības, savā valsts tiesiskajā regulējumā paredz atzīt par spēkā neesošu pilnībā starp pārdevēju un patērētāju noslēgtu līgumu, kurā ir viens vai vairāki negodīgi noteikumi, ja izrādās, ka tas patērētājam var nodrošināt labāku aizsardzību;**
- 2) **tāda kā pamatlietā minētā komercprakse, kas izpaužas kā zemākas nekā reālā gada procentu likmes norāde kredītlīgumā, ir kvalificējama kā “maldinoša” Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 11. maija Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un**

2002/65/EK, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (“negodīgas komercprakses direktīva”), 6. panta 1. punkta izpratnē, ja tā vidusmēra patērētājam liek vai var likt pieņemt lēmumu veikt darījumu, ko viņš citādi nebūtu pieņēmis. Valsts tiesai ir jāizvērtē, vai tas tā ir pamatlietā. Secinājums par šādas komercprakses negodīgo raksturu ir viens no elementiem, uz kuriem tiesa saskaņā ar Direktīvas 93/13 4. panta 1. punktu var balstīt savu vērtējumu par līguma noteikumu par aizdevuma patērētājam izmaksām negodīgo raksturu. Savukārt šāds secinājums tieši neietekmē vērtējumu atbilstoši Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam par noslēgtā kredītlīguma spēkā esamību.

[Paraksti]